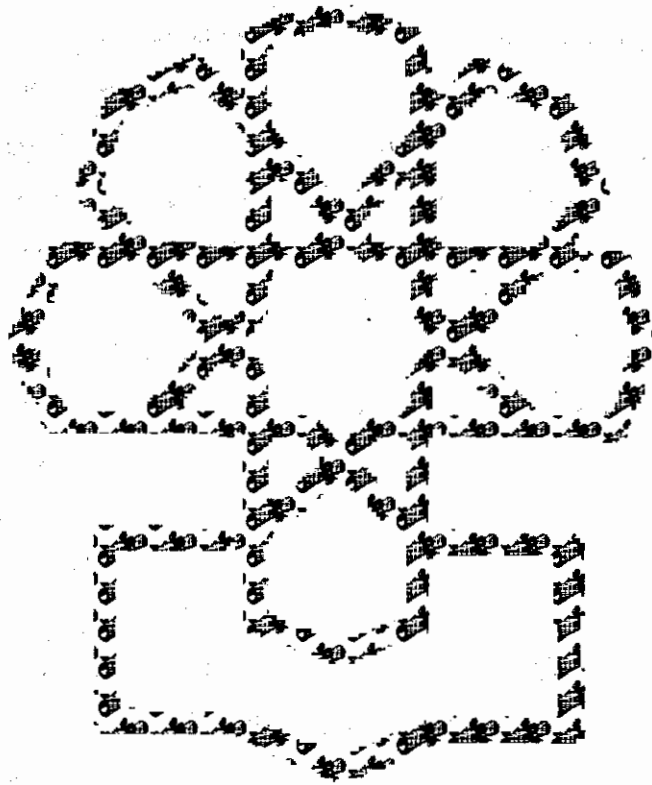

گزینه‌هایی برای مسیریابی حرکت اقتصاد ملی به

سوی توسعه پایدار

چارچوب یک مطالعه

معاونت پژوهشی

اسفندماه ۱۳۷۴

کار: گروه تحقیق

این مقاله توسط سرکار خانم دکتر خلعتبری به نشست خبرگان اقتصادی مرکز پژوهشها ارائه گردید.

کد گزارش: ۲۴۰۱۱۴۹

گزینه‌هایی برای مسیریابی حرکت اقتصاد ملی به سوی توسعه پایدار

کد گزارش: ۲۴۰۱۱۴۹

اشاره

نگاهی به روندهای حرکتی اقتصاد ایران در سالهای پس از انقلاب نمایانگر تغییراتی است که در نهایت به برهم خوردن پایداری اقتصادی انجامیده است. به نظر می‌رسد، عملکرد اقتصاد ملی در دوره مزبور بسیار بدتر از وضعی بوده که تواناییهای طبیعی آن ایجاب می‌کرده است. در این میان، افزایش نابرابری توزیع منابع و درآمدها، افزایش نابرابریهای اجتماعی و افت رفاه طبقه متوسط درآمدی در کشور، کنترل ناپذیر شدن تورم، گسترش بی‌رویه بخش زیرزمینی اقتصاد ملی، افزایش بیکاری، افت تولید، پایین آمدن سهم دریافتی نیروی کار از تولید ملی، فرار سرمایه، افت کارایی، فساد مالی، ساختاری شدن ناترازی بودجه، بدتر شدن ترکیب درآمدهای دولت، کنترل ناکارآمد بخش بزرگی از فعالیتهای اقتصادی توسط دولت، و دهها مشکل اقتصادی دیگر، هر یک نشانه بحران ژرفی است که در متن اقتصاد ملی جریان دارد یا اینکه اقتصاد ملی در بستر طبیعی خود نیست.

به نظر می‌رسد، گریز از آینده نگران‌کننده مهمترین دلیلی است که پی‌ریزی اصولی برای برنامه‌ریزیهای آتی را در اقتصاد ملی الزام آور می‌کند. بدین منظور، برطرف کردن موانع بینشی و شناخت درست مفاهیم برای رفع معایب مشهود و اصلاح کارکردهای موجود اهمیت اساسی دارد. در گزارش پیش‌رو، مهمترین گزینه‌های ارزیابی چهره اقتصاد ملی، شناخت ساختار موجود و مسیریابی حرکت در جهت مطلوب در سه بخش جداگانه دسته‌بندی شده است. وضعیت اقتصاد ملی هر چه باشد، شناخت درست مسؤ‌ولان از واقعیه‌های موجود مهمترین عاملی است که می‌تواند به یافتن راه‌حلهای مناسب برای رفع مشکلات اساسی اقتصاد ایران بینجامد، هر چند در این میان توجه به عنصر زمان از اهمیتی اساسی برخوردار است.

الف - نگاه نو به برخی مفاهیم

- ۱- مفهوم توسعه پایدار در اقتصاد ملی
- ۲- ریشه‌نگری برنامه‌ریزی در اقتصاد ایران و ارزیابی ساخت برنامه‌های اول و دوم توسعه.
- ۳- نقش و اهمیت عنصر زمان در برنامه‌ریزی برای اقتصاد ایران.
- ۴- سرعت بهینه اجرای برنامه‌های رشد و توسعه اقتصادی در ایران.
- ۵- خواستها و اولویتهای برنامه‌ریزی برای اقتصاد ایران.
- ۶- معیارهای ارزیابی کیفی عملکرد برنامه‌های توسعه در اقتصاد ایران.
- ۷- برنامه اصلاح ساخت متناسب با شرایط اقتصاد ایران.
- ۸- برنامه حرکت به سوی اقتصاد بازار آزاد در ایران.

ب - شناخت تنگناها

- ۱- چشم انداز وضعیت اقتصاد ایران در صورت تداوم روندهای کنونی.
- ۲- بررسی ساخت نهادهای عرضه منابع سرمایه‌ای در اقتصاد ایران.

- ۳- بررسی شدت انباشت سرمایه در بخشهای مختلف اقتصاد ایران.
- ۴- ریشه‌یابی علت عدم کفایت منابع داخلی برای انجام سرمایه‌گذاریهای لازم در جهت توسعه اقتصادی ایران.
- ۵- ارزیابی روند تحول صادرات غیر نفتی در سالهای پس از انقلاب - از نظر ترکیب، میزان ارزبری، میزان ارزآوری و مانند اینها.
- ۶- فرار سرمایه و خروج منابع از اقتصاد ملی: علتها، درجه اهمیت، راه مقابله.
- ۷- برندگان و بازندگان تغییرات توزیع درآمد در سالهای پس از انقلاب.
- ۸- وضعیت کنونی و چشم‌انداز فقر و درجه آسیب‌پذیری گروههای مختلف مردم در اقتصاد ایران.
- ۹- ارزیابی نقش و اهمیت فساد مالی به عنوان هزینه‌ای ناخواسته بر اقتصاد ایران
- ۱۰- بررسی تغییرات ساختاری بخش پولی و بخش واقعی اقتصاد ایران در تقابل با یکدیگر.
- ۱۱- نقش و اهمیت اقتصاد زیرزمینی در ایران.

پ- اصلاح کارکردها

- ۱- تنظیم منابع و مصارف در برنامه‌ریزی برای توسعه اقتصادی ایران.
- ۲- معیارهای بهسازی صادرات غیر نفتی کشور.
- ۳- معیارهای تخصیص بهینه ارز در اقتصاد ملی.
- ۴- راههای تقویت بنیه و اعتبار پول ملی.
- ۵- برنامه اصلاح ساخت صنعتی در اقتصاد ایران.
- ۶- برنامه اصلاح ساخت تخصیص منابع در اقتصاد ایران.
- ۷- انتخاب میزان تکیه به بخش خصوصی در برنامه‌ریزی برای اقتصاد ایران.
- ۸- سازگار کردن کارکرد بنگاههای دولتی با حرکت به سوی اقتصاد بازار آزاد در ایران.
- ۹- راههای افزایش سطح رفاه و اصلاح توزیع درآمد و ثروت در اقتصاد ایران.
- ۱۰- برآورد میزان نیاز به پس‌اندازهای خارجی برای تأمین سرمایه‌گذاریها در اقتصاد ملی.

